

Bireyleri Ciddi Boş Zaman Aktivitesi Olarak Tenis Oynamaya Motive Eden Faktörler Ölçeğinin Geliştirilmesi ve Geçerlilik Güvenirlilik Çalışmasının Yapılması

Prof. Dr. Faik ARDAHAN¹

¹Akdeniz Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Antalya, TÜRKİYE
Orcid: 0000-0002-5319-2734 e-mail: ardahan@akdeniz.edu.tr

Yılmaz AKDENİZ²

²Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Rekreasyon Anabilimdalı, Antalya, TÜRKİYE
Orcid: 0000-0003-1204-7634 e-mail: ylmzakdeniz@gmail.com

Prof. Dr. Beyza Merve AKGÜL³

³Gazi Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Rekreasyon Bölümü, Ankara, TÜRKİYE
Orcid: 0000-0003-2950-4221 e-mail: beyzakulgazi@gmail.com

Özet

Bu çalışmanın amacı; Bireyleri Ciddi Boş Zaman Aktivitesi Olarak Tenise Oynamaya Motive Eden Faktörler Ölçeğinin (CBZTMFÖ) geliştirilmesidir. Çalışmanın ana kütesini sayısı tam olarak belirlenemeyen Antalya Şehir merkezinde Ekim- 2019- Mart-2020 yılları arasında tesis ve eğitim imkânı sağlayan kulüp, akademi ve belediyelerde; ciddi boş zaman aktivitesi olarak tenis oynayan bireylerden oluşmaktadır. Örneklem şehir merkezinde Ekim- 2019- Mart-2020 yılları arasında ciddi boş zaman aktivitesi olarak tenis oynayan ve gönüllü olarak anket doldurmayı isteyen 15 yaş ve üstü haftada en az bir veya üstü kez tenis oynayan toplam 286 bireyden oluşmaktadır. CBZTMFÖ'nün 51 maddeden oluşan madde listesine Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) uygulanmıştır. Yanlış faktörde faktörleşen veya ortak varyans değerleri 0,05 den küçük olan 13 madde listesinden çıkarıldıktan sonrageri kalan 38 maddeye yeniden AFA uygulanmıştır. AFA ile elde edilen modele DFA analizi yapılmış ve CBZTMFÖ' nün alt boyutları belirlenmiştir. CBZTMFÖ' nün yapı geçerliliğini sorgulamak için maddelerle faktörlerin korelasyonlarına bakılmıştır. Ölçeğin iç tutarlılığı için Cronbach's Alpha değerlerine bakılmıştır. Modelde Varimax döndürme yöntemi kullanılmıştır. Elde edilen bulgular değerlendirildiğinde toplam 38 madde ve 9 alt faktörden oluşan CBZTMFÖ'nün Türk popülasyonu açısından geçerli ve güvenilir olduğu söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Tenis, Ciddi Boş Zaman, Motivasyon

Development of the Scale of Factors That Motivate Individuals to Play Tennis as a Serious Leisure Activity and Conducting Its Validity and Reliability Study

Abstract

The purpose of this study is to develop the Scale of Factors Motivating Individuals to Play Tennis as a Serious Leisure Activity (CBZTMFÖ). The main population of the study consists of individuals who played tennis as a serious leisure activity in clubs, academies and municipalities that provided facilities and training opportunities in Antalya city center between October-2019 and March-2020, the number of which cannot be determined exactly. The sample consists of 286 individuals aged 15 and over who played tennis as a serious leisure activity in the city center between October-2019 and March-2020 and who volunteered to fill out the survey. Explanatory Factor Analysis (EFA) was applied to the item list of CBZTMFÖ consisting of 51 items. After removing 13 items that were factored in the wrong factor or had common variance values less than 0.05 from the list, EFA was applied to the remaining 38 items again. CFA analysis was performed on the model obtained with EFA and the sub-dimensions of CBZTMFÖ were determined. In order to question the structural validity of CBZTMFÖ, correlations between items and factors were examined. Cronbach's Alpha values were examined for the internal consistency of the scale. Varimax rotation method was used in the model. When the findings obtained were evaluated, it can be said that CBZTMFÖ, consisting of a total of 38 items and 9 sub-factors, is valid and reliable for the Turkish population.

Keywords: Tennis, Serious Leisure, Motivation

Sorumlu yazar: Prof. Dr. Faik ARDAHAN, E-posta: ardahan@akdeniz.edu.tr

GİRİŞ

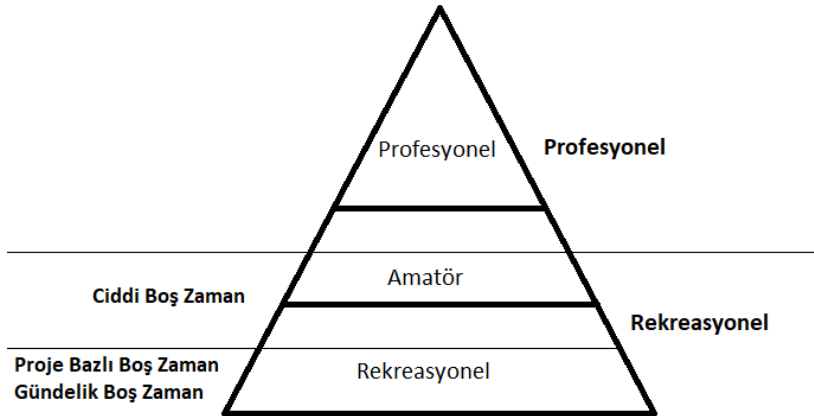
Günümüze kadar geçen zaman içerisinde boş zaman ve serbest zaman kavramları çeşitli bilim insanları tarafından hem ayrı ayrı hem de ikisini de aynı kabul edilip kategorize edilmiştir. Boş zamanın türü, çeşidi, demografik değişkenlere göre tercih edilişi veya edilmeyişi, bireydeki psikolojik, fizyolojik, sosyolojik, ekonomik birçok boyutta ele alınarak gruplandırılmıştır. Boş zaman araştırmacıları yapılan araştırmalardan yola çıkarak, ciddi (serious), proje tabanlı (project base) ve kayıtsız (casual) boş zaman olarak tanımlayıp incelemişlerdir (Gould, 2005). Ritchie (1975) ve Duncan'ın (1978) aktif- pasif, kapalı- açık, zihinsel- fiziksel olarak boş zaman etkinliklerini gruplandırmışlardır. Bunların yanı sıra Obinna ve ark. (2009) boş zaman aktivitelerini çeşitlendirirken; kapalı alan, açık alan, sosyal, kültürel, sportif ve artistik aktivite/etkinlik/organizasyonlar olarak boş zamanı sınıflandırmışlardır (Akyıldız ve Argan 2012). Bireyin boş zamanında tutunduğu davranışlar, katıldığı etkinlik/aktivite/organizasyonlar çeşitlilik göstermektedir. Ayrıca birey boş zamanındaki farklı aktivitelerden farklı ihtiyaçlarını gidermektedir. Bunun yanı sıra birey boş zamanındaki aktivitelerin bütününe aynı özeni göstermemektedir. Yine de birey; belirli bir aktiviteyi diğerlerine oranla daha çok özenerek, daha fazla vakit ayırarak yapmakta, aktivitenin gerektirdiği özel bilgi ve beceriyi kazanmaya yönelik davranışlar sergilemektedir. Stebbins (1982) bütün bu değişkenleri ele alarak “Ciddi Boş Zaman” (Serious Leisure) yaklaşımını geliştirmiştir. Tenis gün geçtikçe ilgi duyulan bir rekreasyonel etkinlik olarak Kabul görmekte ve düzenli tenis oynayanların sayısı giderek artmaktadır. Bu haliyle rekreasyon ekonomisi içerisinde önemli bir yere sahip olan ve gelecekte de ciddi boş zaman aktivitesi olarak tenis oynayanların sayısının artacağına olan inanışla bireylerin tenis oynamayı hayatlarında ciddi boş zaman aktivitesi olarak neden yaptıklarının bilinmesi önemlidir. Bu bilgi aynı zamanda tenis kortu yapan, işleten özel ve kamu sektöründeki işletmelerin pazarlama stratejisi olarak talebin nedenlerini bilmesini ve arz yeteneklerini buna göre şekillendirmesini sağlayacaktır. Bu çalışmanın temel amacı bireyleri ciddi boş zaman aktivitesi olarak tenis oynamaya motive eden faktörleri belirlemek amaçlı bir ölçek geliştirmektir.

Ciddi Boş Zamanın Tanımı ve Öne Çıkan özellikleri

“Serious” kelimesi “Ciddi” olarak Türkçede karşılığını bulmaktadır. “Ciddi” kelimesi ise Türkçede farklı anlamlar ifade etmektedir; bir yandan “ciddiyet, resmiyet, şaka olmayan” anlamlarına gelirken; öte yandan “özen göstermek, itinayla yapmak, önemli” anlamlarına da gelmektedir. “Serious” kelimesi İngilizcede de aynı şekilde karşılık bulmaktadır. Stebbins daha çok ikinci anlamında kelimeyi kullanmıştır. Bu bağlamda “Serious Leisure” Türkçeye “Ciddi Boş Zaman” olarak çevrilmiştir (Akyıldız, 2013). Stebbins, ciddi boş zaman kavramını “Özel bilgi, beceri ve deneyim gerektiren, oldukça önemli, ilginç ve tatmin edici olan amatör,

hobi ya da gönüllü faaliyetler ile ilgili kariyer elde etmek amacıyla, seçilen etkinliğe sistematik bir şekilde katılım göstererek takip etmek için harcanan zaman dilimi” olarak tanımlamıştır (Stebbins, 1982, 1992, 1996, 1997; 2001; 2005; 2016). Bireylerin gündelik serbest zaman hiyerarşisi Şekil-1’de (Ardahan ve ark. 2016) verilmiştir. Serbest zaman hiyerarşisine bakıldığında bireylerin gündelik yaşamlarında rekreasyonel aktivitelerinin yaşamlarında önemli bir yer tuttuğu görülebilir. Bireyler bu aktivitelerden bazılarını Amatör düzeyde yaparak hayatını zenginleştirir. Aktivitelere amatör katılım kişilerin herhangi bir gelir beklentisi olmadan o okuda iyi olma çabası, daha fazla rekreasyonel tatmin elde etme ve Rekreasyon kariyeri elde etmek için her koşulda sürdürdüğü Aktiviteleri içerir. Bireylerin ekonomik gelir elde etmek amaçlı yaptığı aktiviteler ise profesyonel aktiviteler olarak Kabul edilir ve bu aktiviteler Stebins’in ciddi boş zaman tanımlamasında yeri yoktur. Hatta amatör düzeyde yaptığı aktivitelerin bazılarını da bu kategoride görmek mümkündür. Rekreasyonel düzeyde yaptığı aktivitelerin bir kısmını aynen amatör düzeyde yaptığı aktivitelerde olduğu gibi ciddi boş zaman aktivitesi olarak da tanımlamak doğru olmaz.

Şekil-1: Serbest Zaman Hiyerarşisi

Birey boş zamanında ilk olarak çevresinde bulunan rekreasyonel aktivitelerden ilgisini çekenleri deneyerek rekreasyonel hayatını şekillendirir. Bu aşamada bireyin aktiviteye yaklaşımı “Kayıtsız Boş Zaman-Casual Leisure” özelliklerini taşır. Daha sonra birey bu aktivitelerden kendine doğru bir yolculuğa çıkar, bu süreçte birey kendi fiziksel, sosyal, mental becerilerini ve ihtiyaçlarını keşfeder. Bu belirlemelerden sonra bireyin “Kayıtsız boş zaman” aktivitesi olarak başladığı aktivite zaman içerisinde “Proje Tabanlı Boş Zaman-Project Base Leisure” aktivitesine dönüştüğünü Kabul edilir. Daha sonra birey aktivitenin gerektirdiği özel bilgi ve becerileri kazanmaya yönelik davranışlar sergiler. Zaman içerisinde birey bir aktivite üzerinden kendini tanımlar ve ihtiyaçlarını aktivite üzerinden gidermeye başlar. Bu süreçte “Kayıtsız Boş Zaman” aktivitesi “Proje Tabanlı Boş Zaman” aktivitesine, daha sonra da “Ciddi

Boş Zaman” aktivitesine dönüşür (Akdeniz ve Ardahan, 2019). Bireyin boş zamanında gerçekleştirdiği aktiviteden alacağı olumlu yöndeki faydaların ve/veya hazların yanı sıra beraberinde olumsuzluklarında yaşanabileceği bir gerçektir. Örneğin boş zamanında tenis oynayan bireyin, tenisten aldığı psikolojik, sosyolojik, fizyolojik faydaların yanı sıra aynı düzeyde olumsuz etkileri de olacaktır. Sakatlık, kötü hava koşulları, yorgunluk, kaygı ve endişe v.b gibi olumsuz gelişmelerde bireyin sebat gösterip tenisin zorluklarıyla da başa çıkmayı tercih etmesi, olumsuzluklar olsa dahi tenise bağlılığını göstermesi; bireyin sebat göstererek tenisle olan ilişkisini ciddi boş zaman boyutuna taşıdığına önemli bir göstergesidir. Bunun yanı sıra birey boş zamanında gerçekleştirdiği aktiviteden kariyer yapmayı planlıyor ve bu yönde davranışlar sergiliyorsa; örneğin edindiği tenis becerilerini turnuvalarda sergilemek istemesi, bu turnuvalardan başarı elde edip ödül (kupa, madalya, parasal olmayan ödüller) almak istemesi yine aynı şekilde bireyin tenisle olan ilişkisini ciddi boş zaman boyutuna taşır. Aktivitenin ciddi boş zaman boyutuna taşınabilmesi için önemli özellikten bir diğeri ise “kişisel ve kayda değer çaba” göstermektir. Bireyin yapılan aktiviteye fazladan vakit ayırması, boş zaman aktivitesi olarak aktiviteyle ilgilenenlerden daha fazla çalışması, aktiviteye özgü bilgi ve becerilerin gelişmesi yönünde subjektif bir tavır sergilemesi gerekmektedir. Tenisin temel vuruşlarından olan servisin gelişebilmesi için bolca tekrar edilmesi gerekmektedir. Bu bağlamda tenisle ciddi boş zaman boyutunda ilgilenen bireyin maçlar dışında antrenman yapıyor olması veya servis vuruşunu geliştirmek için korta girip defalarca bu vuruşu çalışması örnek gösterilebilir. Ciddi boş zaman etkinliğinin barındırdığı bir diğer özellik ise bireyin inançlar, değerler, özgün normlar sisteminin oluşturduğu dünyayı yaratması ve bu sosyal dünyanın üyesi olmasıdır. Ciddi boş zaman boyutunda tenis oynayan bireylerin oluşturduğu grubun kendine özgü normları, inançları, ahlaki değerleri buna örnek gösterilebilir. Bireyin dâhil olduğu bu grup aynı zamanda evrensel düzeyde de var olmaktadır. Tenis diğer spor branşlarıyla karşılaştırıldığında kendine özgü bir ahlak çerçevesi çizmektedir. Maç başlamadan başarıların sunulması, sonrasında rakibi tebrik etmek, rakibi rahatsız edecek ve dikkatini dağıtacak davranışlar sergilememek, topun içerde veya dışarıda olduğuna dair doğru bilgi vermek v.b tutum ve davranışlar ciddi boş zaman boyutunda tenisle ilgilenen bütün gruplarda görülebilecek ortak değerlerdir. Ciddi boş zaman etkinliğinin en önemli özelliği ise bireyin aktiviteyle olan bağlıdır. Birey artık kendini tanıtırken veya sosyal bir gruba dâhil olurken aktiviteyle anılmaya başlar. Bu alanda bilgi ve beceri sahibi olmak kişilik özelliklerini de aynı doğrultuda olumlu yönde etkiler. Aynı zamanda birey aktivitenin tanıtımcısı haline de dönüşür, yeni tanıştığı veya aktiviteyle ilgilenen çevresindeki bireylerle bilgisini paylaşır, bir nevi aktivitenin reklamını yapar (Stebbins, 1982; 1997). Günümüze kadar Stebbins’in geliştirdiği bu teoriyi destekleyen birçok çalışma yapılmıştır. Bu çalışmaların temel aldığı aktivitelere

baktığımızda, dağcılık, futbol, dans, caz, satranç, yemek yapma, golf, blog yazma, avcılık, tur rehberliği, tekvando, sörf, koro, fotoğrafçılık, oryantring gibi rekreasyonel aktivitelerin ciddi boş zaman perspektifinde ele alındığını görmekteyiz. (Siegenthaler ve O'Dell, 2003; Hartel, 2010; Gould ve ark. 2011; Lin, 2009; Komppula ve Gartner, 2013; Kim ve ark. 2011; Kane ve Zink, 2004; Brown, 2007; Mandin, 1998; Qian ve Yarnal, 2010; Barbieri ve Sotomayor, 2013; Jones, 2000; Dilley ve Scraton, 2010; Willett ve ark. 2011; Cheng ve Tsaur, 2012; Akyıldız Munusturlar ve Munusturlar, 2016; Akdeniz ve Ardahan, 2019; Karaküçük ve ark. 2019). Alan yazın incelendiğinde tenisin ciddi boş zaman perspektifinde ele alınmadığı saptanmış ve bu nedenle bu çalışmanın yapılması amaçlanmıştır.

YÖNTEM

Çalışmanın amacı

Bireyleri Ciddi Boş Zaman Aktivitesi Olarak Tenis Oynamaya Motive Eden Faktörler Ölçeğinin (CBZTMFÖ) geliştirilmesidir.

Evren ve Örneklem (Araştırma Grubu)

Ciddi boş zaman aktivitesi olarak tenis oynayan bireylerin sayısı tam olarak belirlenmemektedir. Örneklem ise Antalya Şehir merkezinde faaliyette bulunan tesis ve kulüp, belediyeler ve akademi adıyla faaliyet gösteren organizasyonlarda; koşullar ne olursa olsun düzenli olarak haftada en az bir veya daha fazla kere Ekim- 2019- Mart-2020 yılları arasında ciddi boş zaman aktivitesi olarak tenis oynayan ve gönüllü olarak anket dolduran 15 yaş ve üstündeki haftada en az bir veya üstü kez tenis oynayan toplam 286 bireyden oluşmaktadır. Bir birey düzenli olarak tenis oynamıyor düzenli olarak tenisle yüzleşmiyor ise o birey tenisi “Kayıtsız Boş Zaman” aktivitesi veya “Proje Tabanlı Boş Zaman” aktivitesi olarak gördüğü için araştırma kapsamı dışında bırakılmıştır.

Veri Toplama Aracı; olarak geliştirilen elektronik anketin birinci bölümde demografik bilgilerin alındığı sorular, ikinci bölümde bireyleri ciddi boş zaman faaliyeti olarak tenis oynamaya motive eden maddeler yer almıştır. Veriler elektronik anket yöntemiyle toplanmıştır. CBZTMFÖ'nün geliştirilmesinde; Gould ve arkadaşlarının (2008) geliştirdiği, Akgül ve arkadaşlarının (2016) Türkçeye uyarladığı 18 alt faktör ve 54 maddeden oluşan “Ciddi Boş Zaman Envanterinden” faydalanılmıştır. Ölçek maddeleri beşli Likert ölçeği kullanılarak “**1:** Kesinlikle Katılmıyorum, **2:** Katılmıyorum, **3:** Kararsızım, **4:** Katılıyorum ve **5:** Kesinlikle Katılıyorum” şeklinde derecelendirilmiştir.

Ölçeğin Geliştirilmesi Aşamaları: Çalışmadaki alt boyutlar ve maddeler tenise uyarlanmış ve toplam 51 maddeden oluşan CBZTMFÖ'ne Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) uygulanmıştır. Yanlış faktörde faktörleşen veya ortak varyans değerleri 0,05 den küçük olan 13 madde listeden çıkarıldıktan sonra geri kalan 38 maddeye yeniden AFA uygulanmıştır.

AFA ile elde edilen 38 maddelik modele DFA analizi yapılmış ve CBZTMFÖ' nün alt boyutları belirlenmiştir. CBZTMFÖ' nün yapı geçerliliğini sorgulamak için maddelerle faktörlerin korelasyonlarına bakılmıştır. Ölçeğin iç tutarlılığı için Cronbach's Alpha değerlerine bakılmıştır. Modelde Varimax döndürme yöntemi kullanılmıştır.

BULGULAR

Çalışmaya toplam 15 - 65 yaş aralığında yaş ortalaması $33,27 \pm 10,903$ olan tenisle düzenli olarak haftada en az iki kere yüzleşen 286 kişi katılmıştır.

“Bireyleri Ciddi Boş Zaman Aktivitesi Olarak Tenis Oynamaya Motive Eden Faktörler Ölçeğinin” geliştirilmesinde AFA analizi ile elde edilen sonuçlar Tablo-1 'de verilmiştir. Tablodan da görülebileceği CBZTMFÖ ölçeğinin KMO değeri (0,897) Kaiser'in (1974) öngördüğü haliyle 0.60'ın üstündedir ve Bartlett's Test of Sphericity $p < 0,05$, Ki-kare=9111,292, $p=0,000$ olarak hesaplanmıştır.

Tablo-1: Açıklayıcı Faktör Analizi Sonuçları

KMO Yeterlilik Ölçümü										0,897	
	Approx. Chi-Square									9111,292	
Bartlett Küresellik Testi	df									703	
	Sig.									0,000	
Madde Numaraları	Faktör Yükleri									Ortak Varyans	X±SS
	F1	F2	F3	F4	F5	F6	F7	F8	F9		
TGBAG1	,871									,841	4,12±0,77
TGBAG2	,856									,858	4,01±0,82
TGBAG3	,838									,839	4,00±0,80
TGBAG5	,739									,798	4,01±0,74
TGBAG4	,737									,801	3,97±0,71
TKIE1		,803								,798	3,67±0,94
TKIE2		,801								,800	3,57±0,92
TKIE3		,770								,756	3,52±1,01
TKIE4		,760								,719	3,80±0,94
TKIE5		,733								,685	3,76±0,89
TKA1			,900							,856	4,60±0,49
TKA2			,883							,823	4,57±0,52
TKA3			,790							,716	4,49±0,53
TKA4			,739							,636	4,55±0,57
TKA5			,628							,657	4,27±0,71
AV1				,855						,841	4,05±0,75
AV2				,818						,756	4,01±0,81
AV3				,795						,741	4,07±0,73
AV4				,673						,602	4,42±0,62
AV5				,571						,553	4,11±0,75
KTKG1					,744					,751	3,97±0,71
KTKG2					,711					,746	3,87±0,74

KTKG3						,641					,687	3,79±0,85
KTKG4						,630					,715	3,86±0,80
KTKG5						,619					,630	3,73±0,75
KTKG6						,573					,569	4,14±0,72
TO1						,754					,820	2,74±1,08
TO2						,744					,838	2,90±1,10
TO3						,641					,710	3,49±1,02
FO1										,896	,930	1,86±1,09
FO2										,891	,923	1,87±1,12
FO3										,612	,612	2,58±1,35
TADIP1										,785	,805	3,56±0,88
TADIP2										,779	,800	3,52±0,87
TADIP3										,543	,739	3,84±0,81
GC1										,632	,721	3,61±0,94
GC2										,619	,721	4,05±0,71
GC3										,605	,632	3,83±0,88
Cronbach's Alpha Değerleri	0,921	0,910	0,885	0,873	0,858	0,910	0,857	0,844	0,792	Ölçeğin ToplamCronbach's Alpha Değeri = 0,947		
Döndürülmüş Öz Değerler	4,393	4,251	3,78	3,573	3,24	2,532	2,463	2,438	1,753			
Döndürülmüş Varyans %'si	11,56	11,188	9,948	9,403	8,526	6,664	6,483	6,416	4,613			
Döndürülmüş Birikimli %	11,56	22,748	32,696	42,1	50,625	57,29	63,772	70,189	74,802			

CBZTMFÖ'nün toplam ölçek için Cronbach's alpha ,947, Faktör01 için Döndürülmüş Değer 4,393 ve Cronbach's alpha değeri ,921, Faktör02 için Döndürülmüş Değer 4,251 ve Cronbach's alpha değeri ,910, Faktör03 için Döndürülmüş Değer 3,780 ve Cronbach's alpha değeri ,885, Faktör04 için Döndürülmüş Değer 3,573 ve Cronbach's alpha değeri ,873, Faktör05 için Döndürülmüş Değer 3,240 ve Cronbach's alpha değeri ,858, Faktör06 için Döndürülmüş Değer 2,532 ve Cronbach's alpha değeri ,910, Faktör07 için Döndürülmüş Değer 2,463 ve Cronbach's alpha değeri ,857, Faktör08 için Döndürülmüş Değer 2,438 ve Cronbach's alpha değeri ,844, Faktör09 için Döndürülmüş Değer 1,753 ve Cronbach's alpha değeri ,792 olarak bulunmuştur. AFA ile elde edilen faktörler ve içerikleri izleyen biçimde verilmiştir:

F01: “Tenis Grubuna Bağlılık” adı verilen faktör bireyin tenis grubuyla olan ilişkisini ifade eder. “Tenis grubumun gelişimi benim için önemlidir”, “Tenis grubumun başarılarının bir parçası olduğumda kendimi önemli hissederim”, “Tenis grubumun bir şeyi başarmasına yardım etmiş olmak bana kendimi önemli hissettirir”, “Tenis grubumun birlik olmasına katkı sağlarım” ve “Tenis grubumu birleştiren görevleri yerine getirmem önemlidir” unsurlarından oluşmaktadır.

F02: “Tenisle Kendini İfade Etme” adı verilen faktör bireyin tenis aracılığıyla kendi özünü algılayışını etmesini ifade eder. “Tenis benlik algımı yükseltmiştir”, “Tenise başladığımdan beri benlik algım gelişmiştir”, “Tenis kendi hakkımdaki düşüncelerimi geliştirmiştir”, “Tenis kim olduğumu ifade etmeme izin verir” ve “Teniste bireyselliğimi ifade ederim” unsurlarından oluşmaktadır.

F03: “Tenisten Keyif Alma” adı verilen bu faktör bireyin tenisi keyifli, eğlenceli bulmasını, tenisi sevmesini ifade etmektedir. “Tenisten zevk alırım”, “Tenis benim için eğlencelidir”, “Tenis benim için keyif vericidir”, “Kortta geçirdiğim zamandan sonra yenilenmiş hissederim” ve “Tenis beni aşırı derecede mutlu eder” unsurlarından oluşmaktadır.

F04: “Azim/Vazgeçmemek” adı verilen bu faktör bireyin tenis oynarken ki azmini ve zorluklar karşısında vazgeçmeyişi ifade etmektedir. “Tenis oynarken ısrarcı olarak zorlukların üstesinden gelirim”, “Tenis oynarken azimle devam ederek güçlüklerin üstesinden geldim”, “Tenis oynarken engellerle karşılaşırsam onların üstesinden gelene kadar vazgeçmem”, “Tenis oynarken daha iyi olmak için çabalarım” ve “Kortta daha yeterli olmak için fazlasıyla çaba sarf etmeye hazırım” unsurlarından oluşmaktadır.

F05: “Kendini Tanıma/Kendini Gerçekleştirme” adı verilen bu faktör bireyin tenis aracılığıyla kendini tanımasını ve gerçekleştirmesini ifade eder. “Tenis oynarken becerilerimi ve yeteneklerimi sergilerim”, “Tenis oynarken bilgim, oyun esnasında kendini gösterir”, “Tenis potansiyelim farkına varmamı sağladı”, “Tenis becerilerimi ve yeteneklerimi göstermek için bir yoldur”, “Tenis oynarken potansiyelime ulaşırım” ve “Tenis oynarken yeteneklerimden tamamen yararlanırım” unsurlarından oluşmaktadır.

F06: “Tenisle Özdeşleşme” adı verilen bu faktör bireyin tenisle ne denli özdeşleştiğini ifade etmektedir. “Ben genellikle kendisini tenise adanmış biri olarak bilirim”, “Diğerleri, benim tenis ile özdeşleştiğimi bilir” ve “Beni tanıyanlar tenisin benim bir parçam olduğunu bilirler” unsurlarından oluşmaktadır.

F07: “Finansal Ödüllendirilme” adı verilen bu faktör bireyin tenis sayesinde ödül/kazanç elde etme durumunu ifade etmektedir. “Tenis hakkındaki uzmanlığım bana parasal mükâfat kazandırdı”, “Tenisteki çabalarım sonucunda maddi kazanç elde ettim” ve “Tenise katılımım bana maddi açıdan yarar sağladı” unsurlarından oluşmaktadır.

F08: “Tenise Ait Duyguları/İdealleri Paylaşmak” adı verilen bu faktör bireyin tenisle yaşadığı duygu ve idealleri tenis grubundaki bireylerle paylaşma durumunu ifade etmektedir. “Tenis grubumun ideallerinin birçoğunu paylaşıyorum”, “Diğer tenis meraklıları ve ben aynı ideallerin birçoğunu paylaşıyoruz” ve “Tenise kendini adanmış birçok insanla aynı duyguları paylaşıyorum” unsurlarından oluşmaktadır.

F09: “Grup Çekiciliği” adı verilen bu faktör bireyin tenis grubundaki diğer üyelerle olan duygu durumunu ifade etmektedir. “Tenise kendini adanmış diğer insanlarla anılmayı tercih ederim”, “Teniste grup başarısını hissetmek benim için önemlidir” ve “Tenise dâhil olan diğer insanlarla etkileşim içinde olmaya değer veririm” unsurlarından oluşmaktadır.

Maddelerin Faktörlerle Korelasyon değerleri Tablo-2’de verilmiştir. Tablodan da görülebileceği gibi her bir madde birçok faktörle korelasyon oluştursa da en yüksek korelasyon değerini faktörleştirdiği faktörle vermektedir. Bu durum yapı geçerliliğinin olduğunu ve yeterliliğini göstermektedir (Mert, 2016).

Tablo- 2: Madde Faktör Korelasyon Tablosu

Maddeler	Faktörler								
	F01	F02	F03	F04	F05	F06	F07	F08	F09
	ORT±SS	ORT±SS	ORT±SS	ORT±SS	ORT±SS	ORT±SS	ORT±SS	ORT±SS	ORT±SS
TGBAG1	,905**	,317**	,202**	,290**	,270**	,330**	,327**	,384**	,502**
TGBAG2	,908**	,386**	,246**	,319**	,265**	,338**	,321**	,412**	,521**
TGBAG3	,894**	,356**	,242**	,315**	,282**	,349**	,350**	,407**	,527**
TGBAG4	,830**	,353**	,291**	,357**	,306**	,408**	,293**	,555**	,501**
TGBAG5	,819**	,325**	,286**	,316**	,310**	,393**	,300**	,554**	,491**
TKIE1	,344**	,892**	,323**	,319**	,574**	,459**	,406**	,393**	,400**
TKIE2	,376**	,890**	,365**	,322**	,563**	,481**	,371**	,394**	,391**
TKIE3	,311**	,844**	,273**	,286**	,535**	,424**	,343**	,349**	,391**
TKIE4	,366**	,872**	,356**	,335**	,580**	,468**	,393**	,375**	,399**
TKIE5	,315**	,788**	,289**	,349**	,419**	,409**	,312**	,403**	,370**
TKA1	,217**	,237**	,880**	,361**	,288**	,309**	,027	,221**	,261**
TKA2	,239**	,218**	,852**	,327**	,265**	,293**	,047	,210**	,286**
TKA3	,209**	,276**	,836**	,385**	,310**	,381**	,148*	,256**	,266**
TKA4	,222**	,294**	,800**	,327**	,316**	,265**	,057	,225**	,280**
TKA5	,300**	,475**	,818**	,459**	,435**	,467**	,214**	,411**	,428**
AV1	,314**	,320**	,418**	,897**	,419**	,406**	,220**	,316**	,300**
AV2	,326**	,300**	,321**	,848**	,400**	,379**	,254**	,300**	,322**
AV3	,255**	,282**	,306**	,836**	,450**	,362**	,284**	,253**	,329**
AV4	,235**	,277**	,421**	,756**	,373**	,346**	,157**	,204**	,275**
AV5	,352**	,346**	,390**	,736**	,387**	,456**	,230**	,395**	,458**
KTKG1	,181**	,426**	,309**	,368**	,775**	,326**	,297**	,270**	,299**
KTKG2	,175**	,448**	,210**	,374**	,751**	,257**	,330**	,210**	,245**
KTKG3	,312**	,562**	,296**	,364**	,801**	,461**	,341**	,398**	,414**
KTKG4	,234**	,571**	,256**	,323**	,777**	,424**	,329**	,334**	,232**
KTKG5	,305**	,495**	,352**	,444**	,792**	,431**	,396**	,363**	,374**
KTKG6	,286**	,344**	,405**	,424**	,697**	,456**	,318**	,356**	,357**
TO1	,361**	,465**	,385**	,433**	,472**	,935**	,433**	,504**	,464**
TO2	,411**	,508**	,358**	,432**	,480**	,951**	,456**	,526**	,486**
TO3	,374**	,469**	,419**	,459**	,471**	,873**	,361**	,556**	,474**
FO1	,337**	,346**	,099	,273**	,421**	,414**	,930**	,347**	,301**
FO2	,327**	,347**	,104	,268**	,419**	,422**	,927**	,364**	,314**
FO3	,311**	,428**	,132*	,219**	,336**	,376**	,816**	,337**	,266**
TADIP1	,419**	,374**	,272**	,293**	,375**	,494**	,345**	,922**	,500**
TADIP2	,321**	,437**	,238**	,258**	,406**	,506**	,343**	,906**	,444**
TADIP3	,652**	,354**	,354**	,408**	,326**	,503**	,344**	,788**	,632**
GC1	,501**	,435**	,292**	,404**	,378**	,503**	,324**	,505**	,884**
GC2	,379**	,309**	,371**	,305**	,313**	,417**	,169**	,454**	,773**
GC3	,578**	,393**	,298**	,330**	,364**	,379**	,319**	,551**	,864**

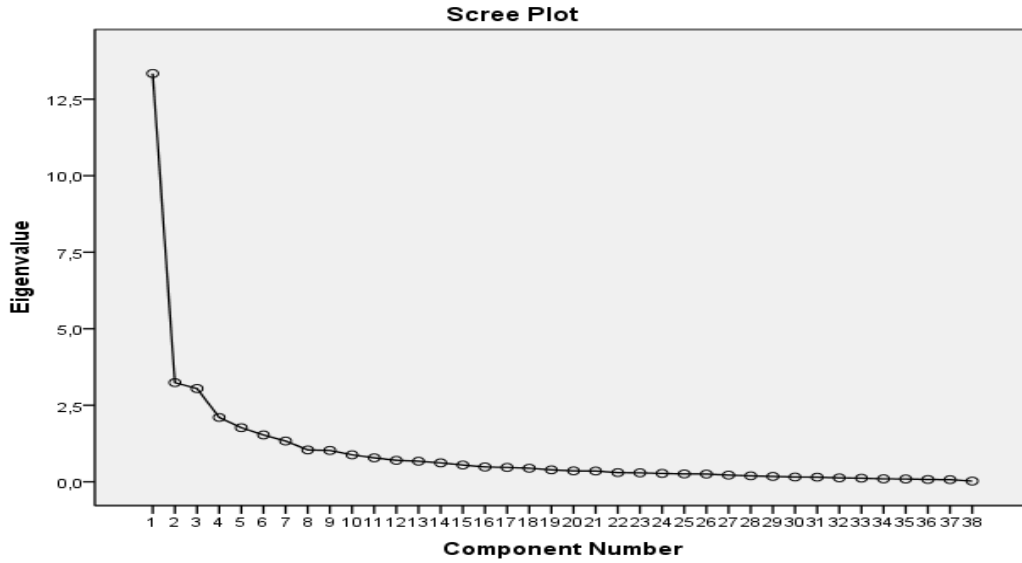
Bireyleri Ciddi Boş Zaman Aktivitesi Olarak Tenis Oynamaya Motive Eden Faktörlerin madde kodları ve açıklamaları Tablo-3’de verilmiştir. Alt boyutları ağırlıklarına göre sıraladığımızda; birinci sırada “Tenisten Keyif Alma” (4,50±0,47), , ikinci sırada “Azim-Vazgeçmemek” (4,13±0,60) üçüncü sırada “Tenis Grubuna Bağlılık” (4,02±0,67), dördüncü sırada “Kendini Tanıma- Kendini Gerçekleştirme” (3,89±0,59) beşinci sırada, “Grup Çekiciliği” (3,83±0,72) altıncı sırada “Tenisle Kendini İfade Etme” (3,67±0,82), yedinci sırada “Tenise Ait Duyguları- İdealleri Paylaşmak” (3,64±0,75) sekizinci sırada, “Tenisle Özdeşleşme” (3,04±0,99) dokuzuncu sırada “Finansal Ödüllendirilme” (2,10±1,06) vardır.

Tablo-3: Faktör- Madde Açıklamaları

Faktör	Madde	Madde Açıklaması
F01 Tenis Grubuna Bağlılık	TGBAG1	“Tenis grubumun gelişimi benim için önemlidir”
	TGBAG2	“Tenis grubumun başarılarının bir parçası olduğumda kendimi önemli hissedirim”
	TGBAG3	“Tenis grubumun bir şeyi başarmasına yardım etmiş olmak bana kendimi önemli hissettirir.”
	TGBAG4	“Tenis grubumun birlik olmasına katkı sağlarım”
	TGBAG5	“Tenis grubumu birleştiren görevleri yerine getirmem önemlidir”
F02 Tenisle Kendini İfade Etme	TKIE1	“Tenis benlik algımı yükseltmiştir”
	TKIE2	“Tenise başladığımdan beri benlik algım gelişmiştir”
	TKIE3	“Tenis kendi hakkımdaki düşüncelerimi geliştirmiştir”
	TKIE4	“Tenis kim olduğumu ifade etmeme izin verir”
	TKIE5	“Teniste bireyselliğimi ifade ederim”
F03 Tenisten Keyif Alma	TKA1	“Tenisten zevk alırım”
	TKA2	“Tenis benim için eğlencelidir”
	TKA3	“Tenis benim için keyif vericidir”
	TKA4	“Kortta geçirdiğim zamandan sonra yenilenmiş hissedirim”
	TKA5	“Tenis beni aşırı derecede mutlu eder”
F04 Azim -Vazgeçmemek	AV1	“Tenis oynarken ısrarcı olarak zorlukların üstesinden gelirim”
	AV2	“Tenis oynarken azimle devam ederek güçlüklerin üstesinden geldim”
	AV3	“Tenis oynarken engellerle karşılaşırsam onların üstesinden gelene kadar vazgeçmem”
	AV4	“Tenis oynarken daha iyi olmak için çabalarım “
	AV5	“Kortta daha yeterli olmak için fazlasıyla çaba sarf etmeye hazırım”
F05 Kendini Tanıma- Kendini Gerçekleştirme	KTKG1	“Tenis oynarken becerilerimi ve yeteneklerimi sergilerim”
	KTKG2	“Tenis oynarken bilgim, oyun esnasında kendini gösterir”
	KTKG3	“Tenis potansiyelimin farkına varmamı sağladı”
	KTKG4	“Tenis becerilerimi ve yeteneklerimi göstermek için bir yoldur”
	KTKG5	“Tenis oynarken potansiyelime ulaşırım”
	KTKG6	“Tenis oynarken yeteneklerimden tamamen yararlanırım”
F06 Tenisle Özdeşleşme	TO1	“Ben genellikle kendisini tenise adanmış biri olarak bilirim”
	TO2	“Diğerleri, benim tenis ile özdeşleştiğimi bilir”
	TO3	“Beni tanıyanlar tenisin benim bir parçam olduğunu bilirler”
F07 Finansal Ödüllendirilme	FO1	“Tenis hakkındaki uzmanlığım bana parasal mükâfat kazandırdı”
	FO2	“Tenisteki çabalarım sonucunda maddi kazanç elde ettim”
	FO3	“Tenise katılımım bana maddi açıdan yarar sağladı”
F08 Tenise Ait Duyguları-İdealleri Paylaşmak	TADIP1	“Tenis grubumun ideallerinin birçoğunu paylaşıyorum”
	TADIP2	“Diğer tenis meraklıları ve ben aynı ideallerin birçoğunu paylaşıyoruz”
	TADIP3	“Tenise kendini adanmış birçok insanla aynı duyguları paylaşıyorum”
F09 Grup Çekiciliği	GC1	“Tenise kendini adanmış diğer insanlarla anılmayı tercih ederim”
	GC2	“Teniste grup başarısını hissetmek benim için önemlidir”
	GC3	“Tenise dâhil olan diğer insanlarla etkileşim içinde olmaya değer veririm”

Bireyleri Ciddi Boş Zaman Aktivitesi Olarak Tenis Oynamaya Motive Eden Faktörlerin faktörleşme biçimi Şekil-1’de verildiği gibi Scree Plot görüntüsü vermektedir. Buna göre alt faktörlerin açıklanan varyans içindeki katkı oranları büyükten küçüğe burada görülebilmektedir.

Şekil- 1 Scree Plot

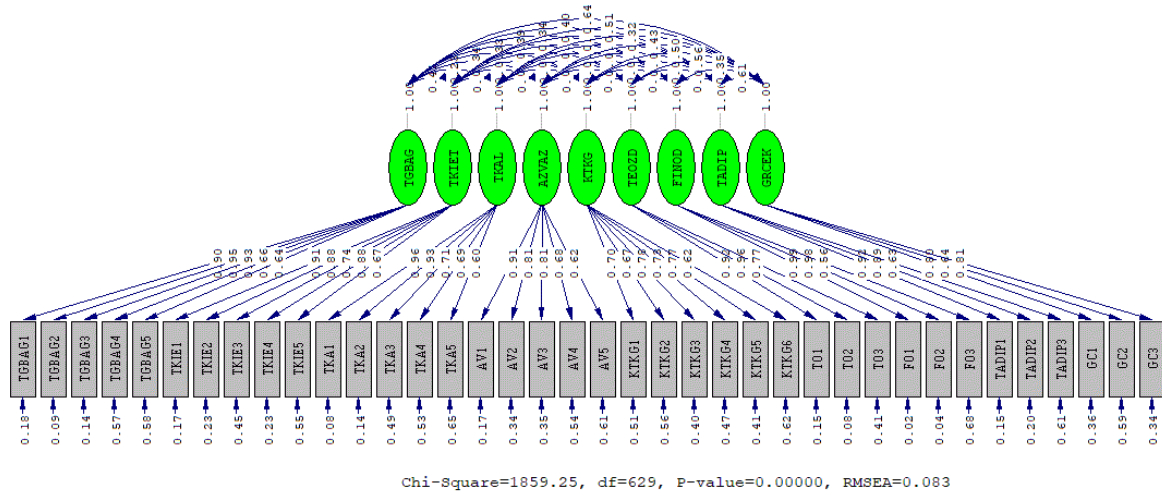
Doğrulamalı Faktör Analizi ile elde edilen uyum indekslerinin sonuçlarına göre; ki-kare / serbestlik derecesi $(1859.25 / 629) = 2,955$ olarak bulunmuştur ve mükemmel uyum olduğunu gösterir. Diğer uyum indeksleri RMSEA (0.083), SRMR (0.094), GFI (0.741), NFI (0.92), RFI (0.92), CFI (0.95) ve IFI (0.95) olarak hesaplanmıştır. NFI ve RFI'nin değeri 0.90'nın üstünde olması kabul görmektedir. CFI ve IFI 0.95 olarak bulunmuştur ve bu mükemmel uyum olarak değerlendirilmektedir. GFI'nin 0.74 olması normal uyum, SRMR'nin 0.094 olması iyi uyum, ve RMSEA'nın 0.083 olması iyi uyum olarak kabul edilmektedir. Bu indeks değerlerine göre modelin kabul edilebilir düzeyde uyumlu gösterdiği söylenebilir (Sümer, 2000).

TARTIŞMA SONUÇ

Bu çalışmada “Bireyleri Ciddi Boş Zaman Aktivitesi Olarak Tenis Oynamaya Motive Eden Faktörler Ölçeği” (CBZTMFÖ) geliştirilip Türk popülasyonu için geçerlilik güvenilirlik çalışması yapılmıştır.

Araştırmanın neticesinde edinilen bulgular incelendiğinde bireyi ciddi boş zaman aktivitesi olarak tenis oynamaya motive eden faktörlerin ağırlıklarına göre sıralamasında ilk iki alt boyut “Tenisten Keyif Alma” ve “Azim/Vazgeçmemek”, son iki alt boyut ise “Tenisle Özdeşleşme” ve “Finansal Ödüllendirilme” Akdeniz ve Ardahan'ın (2019) çalışmasında “Tenisi Sevme” ile özdeşleştiğini ve buradan başlayarak tenisi sürdürmenin de bu sevginin sürdürülmesini ortaya koymaktadır. Bu durum Stebbins (2005) boş zamanı kategorize ederken tanımladığı proje tabanlı boş zamanın ciddi boş zamana geçişte bir basamak olduğunu vurgulamaktadır. Bu bağlamda proje tabanlı boş zaman aktivitesi olarak tenisi severek ve keyif alarak başlayan bireyler, tenisi ciddi boş zaman aktivitesine dönüştürdüklerinde halen başlangıçtaki motivasyonlarını devam ettirmektedirler (Akdeniz ve Ardahan, 2019).

Şekil-2 Doğrulayıcı Faktör Analizi Sonuçları

Yine Ardahan ve Akdeniz'in (2018, 2019) yapmış olduğu "Koristlerin Profilleri ve Bireyleri Korolara Korist Olarak Katılmaya Motive Eden Faktörlerin Demografik Değişkenlerle Karşılaştırılması: Antalya Örneği" ve "Ciddi Boş Zaman Faaliyeti Olarak Korolara Katılımın Bireylerin Yaşam Doyumuna Etkisinin Çeşitli Demografik Değişkenlere Göre Karşılaştırılması: Antalya Örneği" çalışmalarının ikisinde de "Müziği Sevme" alt boyutunun "Tenisi Sevme" alt boyutuyla benzeşmekte ve Stebbins'in (2001, 2005) ciddi boş zaman niteliklerindeki "Kalıcı Kazanımlar" niteliğiyle de açıklanabilir.

"Azim/Vazgeçmemek" alt boyutu Stebbins'in (1992) ciddi boş zamanın niteliklerini tanımlarken değindiği ve aktivitenin ciddi boş zaman aktivitesine dönüşebilmesi için gerekli olan en önemli niteliklerdir ve kortta yaşanabilecek yorgunluk, kaygı, yaralanma, hava muhalefeti gibi zorlukları göze alan, azim gösteren, vazgeçmeyen birey için koşullar ne olursa olsun sürdürülmesini tanımlayan genel kabul ile örtüşmektedir. Benzer çalışmalar olan; Anderson (2011) paraşütle atlayanlarda; Delamere ve Shaw (2006) dijital oyun oynayanlarda; Kenelly ve arkadaşları (2013) triatletlerde; Dilley ve Scraton (2010) dağcılarda ciddi boş zaman aktivitesinde azmin önemini niteleyen bulgulara ulaşmışlardır. Stebbins'in tanımlamalarından yola çıkarak, Gould ve arkadaşları (2008) tarafından geliştirilen, Akgül ve arkadaşları (2016) tarafından Türkçe'ye uyarlanan ölçekte "Azim", "Boş Zaman Kariyeri", "Anlamli Çaba", "Kalıcı Kazanımlar", "Özgün Ahlaki Değerler" ve "Uğraşla Özdeşim" olmak üzere altı temel nitelik CBZTMFÖ'nün bütün alt boyutlarıyla örtüşmektedir.

Çalışmanın alt boyutları ve Stebbins'in (1982; 1997; 2007; 2008; 2012) ciddi boş zaman nitelikleri incelendiğinde; "Azim/Vazgeçmemek" alt boyutu "Azim" ve "Anlamli Çaba" niteliklerine; "Tenisten Keyif Alma" ve "Tenis Grubuna Bağlılık" alt boyutu "Kalıcı Kazanımlar" niteliğine; "Kendini Tanıma- Kendini Gerçekleştirme" alt boyutu hem "Kalıcı

Kazanımlar” hem de “Anlamli Çaba” niteliklerine; “Grup Çekiciliği” alt boyutu hem “Kalıcı Kazanımlar” hem de “Özgün Ahlaki Değerler” niteliklerine; “Tenisle Kendini İfade Etme” ve “Tenisle Özdeşim” alt boyutu “Uğraşla Özdeşim” niteliğine; son olarak “Finansal Ödüllendirilme” alt boyutu ise “Boş Zaman Kariyeri” niteliğine karşılık gelmektedir.

Bunların yanı sıra Akyıldız Munusturlar ve Munusturlar’ın (2016) yapmış olduğu “Ciddi Bir Boş Zaman Etkinliği Olarak Fotoğrafçılık: Fotoğrafçıların Kümeleme Analizi ile Sınıflandırılması” çalışmasındaki “Azim”, “Boş Zaman Kariyeri”, “Kişisel Çaba”, “Psiko-Sosyal Fayda”, “Terapatik Fayda”, “Sosyal Dünya”, “Bağlılık”, “Yeterlilik Hissi”, “Kişilik” ve “Boş Zaman Tatmini” alt boyutlarının içerikleri CBZTMFÖ’nün bütün alt boyutlarının içeriği ile örtüşmektedir.

Çalışma aynı zamanda Ardahan ve Akdeniz’in (2019) çalışmasındaki “Müziği Sevme”, “Mental Olarak Rahatlamak”, “Yenilenmek-Gelişim”, “Örnek Olma”, “Sosyalleşmek”, “Uzaklaşmak” ve “Tanınma Sosyal Statü” alt boyutları içerik olarak CBZTMFÖ’ nün alt boyutları ile örtüşmektedir.

Bir diğer çalışma ise Karaküçük ve arkadaşlarının (2016) yapmış olduğu çalışmasındaki “Azim”, “Anlamli Çaba”, “Boş Zaman Kariyerinde İlerleme”, “Boş Zaman Kariyer Olasılığı”, “Kişisel Zenginleşme”, “Kendini Gerçekleştirme”, “Kendini İfade Etme”, “Bireyselliğini İfade Etme”, “Öz İmaj”, “Kendinden Tatmin Olma”, “Kendince Eğlenmek”, “Rekreasyon”, “Finansal Geri Dönüş”, “Grup Çekiciliği”, “Grup Başarıları”, Grup İdamesi”, “Özgün Ahlaki Değerler” ve “Uğraşla Özdeşim” alt boyutlarının tamamı içerik ve anlam olarak CBZTMFÖ’nün dokuz alt boyutu ile örtüşmektedir.

Sonuç olarak CBZTMFÖ’nün Cronbach’s Alpha değeri 0,947 ve toplam açıklanan varyans %74,80 olarak hesaplanmıştır. Yapılan AFA ve DFA sonuçlarına göre ölçek istatistiki olarak güven sınırlarının içinde olduğu CBZTMFÖ’nün bireyi ciddi boş zaman aktivitesi olarak tenis oynamaya motive eden faktörlerin açıklanmasında Türk popülasyonu için açıklamaya yeterli olduğu sonucuna varılabilir.

Çıkar Çatışması: Yazarlar arasında herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı:

1.Yazar: %45

2.Yazar: %45

3.Yazar: %10

Etik Kurul İzni ile ilgili Bilgileri: Çalışmada etik kurul izni ve/veya yasal ya da özel izin alınmasını gerektirecek herhangi bir durum yoktur.

KAYNAKÇA

- Akdeniz, Y. ve Ardahan, F. (2019) Bireyleri Rekreasyonel Tenise Başlamaya Motive Eden Faktörler Ölçeğinin Geliştirilmesi ve Geçerlilik Güvenirlilik Çalışmasının Yapılması. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7(4), 188-207.
- Akgül, B., Özdemir, A., Erturan Ögüt, E. S. İ. N. ve Karaküçük, S. (2016). Ciddi Boş Zaman Envanteri ve Ölçümü Geçerlik ve Güvenirlilik Çalışması. *journal of human sciences*, 13.2.
- Akyıldız Munusturlar, M. ve Munusturlar, S. (2016). Ciddi Bir Boş Zaman Etkinliği Olarak Fotoğrafçılık: Fotoğrafçıların Kümeleme Analizi ile Sınıflandırılması. *İü Spor Bilimleri Dergisi*, 6(2), 1303-1414.
- Akyıldız, M. (2013). Boş Zamana "Ciddi" Bir Bakış: Boş Zaman Araştırmalarında Ciddi Boş Zaman Teorisi. *Pamukkale Journal of Sport Sciences*, 4(2).
- Akyıldız, M. ve Argan, M. (2012). Using Online Social Networking: Students' Purposes of Facebook Usage at The University of Turkey. *Journal of Technology Research*, 3, 1.
- Anderson, L. (2011). Time Is of the Essence: An Analytic Autoethnography of Family, Work, And Serious Leisure. *Symbolic Interaction*. 34 (2), 133-157.
- Ardahan, F. ve Akdeniz, Y. (2019). Ciddi Boş Zaman Faaliyeti Olarak Korolara Katılımın Bireylerin Yaşam Doyumuna Etkisinin Çeşitli Demografik Değişkenlere Göre Karşılaştırılması: Antalya Örneği. *Atlas International Refereed Journal On Social Sciences*, 5(17):60-69. <http://dx.doi.org/10.31568/atlas.270>.
- Ardahan, F. ve Akdeniz, Y. (2018). Koristlerin Profilleri ve Bireyleri Korolara Korist Olarak Katılmaya Motive Eden Faktörlerin Demografik Değişkenlerle Karşılaştırılması: Antalya Örneği. *Sinop Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(2), 1-30.
- Ardahan, F., Turgut, T. ve Kaplan Kalkan, A. (2016). Her Yönüyle Rekreasyon. Detay Yayıncılık, Ankara.
- Barbieri, C. ve Sotomayor, S. (2013). Surf Travel Behavior and Destination Preferences: An Application of the Serious Leisure Inventory and Measure. *Tourism Management*, 35, 111-121.
- Brown, C. A. (2007). The Carolina Shaggers: Dance as Serious Leisure. *Journal of Leisure Research*, 39(4), 623.
- Cheng, T.M. ve Tsaor, S.H. (2012). The Relationship Between Serious Leisure Characteristics and Recreation Involvement: A Case Study of Taiwan's Surfing Activities. *Leisure Studies*, 31(1), 53-68.
- Delamere, F.M.ve Shaw, S.M. (2006) Playing with Violence: Gamers' Social Construction of Violent Video Game Play as Tolerable Devince, *Leisure/Loisir*, 30(1), 7-25.
- Dilley, R. E. ve Scraton, S. J. (2010). Women, Climbing and Serious Leisure. *Leisure Studies*, 29(2), 125-141.
- Dilley, R.E. ve Scraton, S.J. (2010) Women, Climbing and Serious Leisure, *Leisure Studies*, 29(2), 125-141.

- Ardahan, F., Akdeniz, Y., ve Akgül, B.,M. (2024). Bireyleri Ciddi Boş Zaman Aktivitesi Olarak Tenis Oynamaya Motive Eden Faktörler Ölçeğinin Geliştirilmesi ve Geçerlilik Güvenirlilik Çalışmasının Yapılması. *Uluslararası Holistik Sağlık, Spor ve Rekreasyon Dergisi*, 3(2), 133-148.
- Duncan, D. J. (1978). Leisure Types: Factor Analyses of Leisure Profiles. *Journal of Leisure Research*, 10(2), 113-125.
- Gould, J. M. (2005). The Development of the Serious Leisure Inventory & Measure (Doctoral Dissertation, Clemson University).
- Gould, J., Moore, D., Karlin, N. J., Gaede, D. B., Walker, J., & Dotterweich, A. R. (2011). Measuring Serious Leisure İn Chess: Model Confirmation and Method Bias. *Leisure Sciences*, 33(4), 332-340.
- Gould, J., Moore, D., Mcguire, F., & Stebbins, R. (2008). Development of The Serious Leisure Inventory and Measure. *Journal of Leisure Research*, 40(1), S. 47-68.
- Hartel, J. (2010). Managing Documents at Home for Serious Leisure: A Case Study of the Hobby of Gourmet Cooking. *Journal of Documentation*, 66(6), 847-874.
- Jones, I. (2000). A Model of Serious Leisure İdentification: The Case of Football Fandom. *Leisure Studies*, 19(4), 283-298.
- Kaiser, H. F. (1974). An index of factorial simplicity. *Psychometrika*. 39:31–36.
- Kane, M. J. ve Zink, R. (2004). Package Adventure Tours: Markers İn Serious Leisure Careers. *Leisure Studies*, 23(4), 329-345.
- Karaküçük, S., Durhan, T. A., Aksın, K., Göral, Ş. ve Akgül, B. M. Oryantiring Sporcularının Ciddi Boş Zaman Perspektifleri. *Sportmetre Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi*, 17(4), 296-318.
- Karaküçük, S., Kaya, S. ve Akgül, B. M. (2016). Rekreasyon Bilimi. *Ankara: Gazi Kitabevi*.
- Kennelly, M., Moyle, B.ve Lamont, M. (2013) Constraint Negotiation İn Serious Leisure, *Journal of Leisure Research*, 45(4), 466-484.
- Kim, J., Dattilo, J. ve Heo, J. (2011). Taekwondo Participation as Serious Leisure for Life Satisfaction and Health. *Journal of Leisure Research*, 43(4), 545.
- Komppula, R. ve Gartner, W. C. (2013). Hunting as A Travel Experience: An Autoethnographic Study of Hunting Tourism İn Finland and The Usa. *Tourism Management*, 35, 168-180.
- Lin, W.C. (2009). A Study of Casual and Serious Golfers: Testing Serious Leisure Theory (Thesis). Oklahoma State Univ.
- Mandin, T. G. (1998). Jazz as Serious Leisure (Thesis). Winnipeg, Manitoba: Univ. Of Manitoba.
- Mert, M. (2016). Spss Stata Yatay Kesit Veri Analizi Bilgisayar Uygulamaları. Detay Yayıncılık, Ankara.
- Obinna, V., Owei, O., Ayodele, A., & Okwakpam, I. (2009). Patterns and Determinants of Recreational Behaviour İn Port Harcourt, Rivers State, Nigeria. *Theoretical and Empirical Researches İn Urban Management*, 4(3 (12), 150-165.
- Qian, X. L. ve Yarnal, C. (2010). Benefits of Volunteering as Campus Tour Guides: The Rewards of Serious Leisure Revisited. *Leisure/Loisir*, 34(2), 127-144.
- Ritchie, J. R. B. (1975). On The Derivation of Leisure Activity Types-A Perceptual Mapping Approach. *Journal of Leisure Research* 7(2):128-40.

Ardahan, F., Akdeniz, Y., ve Akgül, B.,M. (2024). Bireyleri Ciddi Boş Zaman Aktivitesi Olarak Tenis Oynamaya Motive Eden Faktörler Ölçeğinin Geliştirilmesi ve Geçerlilik Güvenirlilik Çalışmasının Yapılması. *Uluslararası Holistik Sağlık, Spor ve Rekreasyon Dergisi*, 3(2), 133-148.

Siegenthaler, K. L. ve O'dell, I. (2003). Older Golfers: Serious Leisure and Successful Aging. *World Leisure Journal*, 45(1), 45-52. Spurgin

Stebbins, R. (1992). *Amateurs, Professionals, And Serious Leisure*. Montreal: McGill-Queen's University Press.

Stebbins, R. (1996). Cultural Tourism as Serious Leisure. *Annals of Tourism Research*, 23(4), 948-950.

Stebbins, R. (1997). Casual Leisure: A Conceptual Statement. *Leisure Studies*, 16(1), 17-25.

Stebbins, R. (2001). *New Directions In The Theory and Research of Serious Leisure*. Lewiston, Ny: Edwin Mellen Press.

Stebbins, R. (2005). Choice and Experiential Definitions of Leisure. *Leisure Sciences*, 27(4), 349-352.

Stebbins, R. (2016). *Serbest Zaman Fikri: Temel İlkeler*. (M. Demirel, N. Ekinci, Ü. Üstün, U. Işık, & O. Gümüşgöl, Çev.) Ankara: Spor Yayınevi ve Kitabevi.

Stebbins, R.A. (1982). Serious Leisure: A Conceptual Statement, *The Pacific Sociological Review*, 25(2), April, 251-272 Stebbins, R.A. (2012). *The Idea of Leisure First Principles*. (Çev.

Demirel, M., Ekinci, N.E., Üstün, Ü.D., Işık, U., Gümüşgöl, O.). Ankara: Spor Yayınevi Ve Kitabevi.

Sümer, N. *Yapısal Eşitlik Modelleri: Temel Kavramlar ve Örnek Uygulamalar*. *Türk Psikoloji Yazıları*, 2000.

Willett, P., Cox, A. M. ve Blake, M. K. (2011). Information and Food Blogging as Serious Leisure. Paper Presented at The Aslib Proceedings.